

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Допущено до захисту
Завідувач кафедри

_____

(підпис)

«__» _____ 20__ р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття освітнього ступеня бакалавра

зі спеціальності 07072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

за бакалаврською програмою Податкова та митна справа

на тему «Митна політика держави та шляхи її вдосконалення»

Виконавець :

Студент 42 групи ФФБС

Мулява Ігор Романович

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

Науковий керівник:

к.е.н.

(науковий ступінь, вчене звання)

Шикіна Наталія Анатоліївна

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

Одеса 2024

ЗМІСТ

ВСТУП

РОЗДІЛ I. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ МИТНОЇ ПОЛІТИКИ

- 1.1 Поняття та сутність митної політики
- 1.2 Основні функції митної служби
- 1.3 Види митних платежів та їх призначення

РОЗДІЛ II. АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ МИТНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

- 2.1 Організаційна структура митної служби України
- 2.2 Законодавча база митної діяльності
- 2.3 Проблеми та недоліки в роботі митних органів

РОЗДІЛ III. ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ МИТНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

- 3.1 Зміни в законодавстві щодо митної діяльності
- 3.2 Впровадження новітніх технологій в митну практику
- 3.3 Підвищення кваліфікації працівників митних органів

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

ВСТУП

Актуальність теми "Митна політика держави та шляхи її вдосконалення" полягає у важливості митної політики для економічного розвитку та забезпечення національної безпеки країни. Митна політика безпосередньо впливає на торгівлю між країнами, регулюючи імпорт та експорт товарів і послуг, що відіграє ключову роль у формуванні бюджету країни через митні збори.

Перш за все, митна політика є інструментом захисту внутрішнього ринку від неконтрольованого імпорту іноземних товарів, які можуть завдати шкоди місцевому виробництву. Через митну політику держава може впливати на конкурентоспроможність національних товарів, захищаючи і підтримуючи місцеві підприємства.

Крім того, митна політика сприяє боротьбі з контрабандою і нелегальним переміщенням товарів через кордони. Ефективна митна служба важлива для забезпечення законності в імпортно-експортних операціях та для запобігання економічних та соціальних загроз.

Наразі, в умовах глобалізації та змін у світовій економіці, вдосконалення митної політики є критично важливим. Необхідно адаптувати митну політику до нових викликів, таких як цифрова торгівля та транснаціональні економічні угоди. Це потребує інтеграції новітніх технологій для контролю та автоматизації митних процесів, а також зміцнення міжнародної співпраці у митній сфері.

Таким чином, дослідження та аналіз шляхів вдосконалення митної політики можуть сприяти створенню ефективніших стратегій для забезпечення економічного зростання та захисту національних інтересів у складних умовах сучасної глобальної економіки. Метою даної

дипломної роботи є аналіз існуючих підходів до митної політики держави та розробка пропозицій щодо її вдосконалення з метою підвищення ефективності зовнішньоекономічних відносин та стимулювання економічного розвитку.

Завданнями дослідження є:

1. Розкрити поняття та сутність митної служби України
2. Визначити основні функції митної служби
3. Описати види митних платежів та їх призначення
4. Розібрати організаційну структуру митної служби, провести її аналіз та роздивитись динаміку за останні роки
5. Розглянути законодавчу базу митної системи України
6. Визначити проблеми та недоліки в роботі митних органів
7. Навести приклади шляхів вдосконалення роботи митної служби для її більш ефективної роботи

Об'єктом дослідження є процес здійснення митної діяльності в Україні та її особливості. тоді як предметом є конкретні інструменти та методи її впровадження та вдосконалення.

Предметом дослідження є митна політика держави та шляхи її вдосконалення.

Для досягнення поставлених завдань будуть використані наступні методи дослідження:

- аналіз наукової літератури;
- порівняльний аналіз;
- статистичний аналіз;
- експертні оцінки;
- моделювання.

Практичне значення роботи полягає у можливості застосування розроблених рекомендацій для підвищення ефективності митної політики, забезпечення прозорості та справедливості митних процедур, що сприятиме залученню іноземних інвестицій та підтримці національних

виробників. Результати дослідження можуть бути використані як в урядових структурах, так і в академічному середовищі для подальшого вивчення та аналізу митної політики. У роботі проаналізовані праці вітчизняних та зарубіжних вчених таких як Мартинюк В. П., Луцик А. І., Крисоватий А., Криварникова І.Ю., Карамбович І. М., Гребельник О. П. та інші.

Ця робота сприятиме глибшому розумінню механізмів митної політики та її впливу на економіку держави, а також стане основою для подальших досліджень у цій важливій сфері.

РОЗДІЛ І. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ МИТНОЇ ПОЛІТИКИ

1.1 Поняття та сутність митної політики

Дана політика в галузі митної справи, а також її основні положення, перебувають здебільшого в консенсусному стані в багатьох країнах світу. Це є наслідком розвитку інтеграційних процесів, зміцнення гуманітарного законодавства, відкритості суспільств і підвищення значення та важливості міжнародних відносин. Згідно зі статтею 2 Митної політики України, МК є одним з основних принципів і напрямів діяльності держави, що забезпечує безпеку та економічні інтереси країни за допомогою здійснення нетарифних заходів митного та зовнішньоекономічного контролю. Умови, за яких відбувається трансформація української митної політики. Дана митна політика України, починаючи з 1991 року, зазнавала кілька етапів розвитку: від впровадження "неконтрольованих" заходів у сфері ліберальної тарифної політики, до реалізації політики вибіркового протекціонізму та приєднання до СОТ, що є новим етапом у контексті лібералізації. Чи існує реальність світової торговельної системи? О. Гребельник у 2005 році перерахував чотири етапи розвитку митної системи України: від початку до кінця. Очевидно, що за минулі шість років митна система України зазнала змін у своїй діяльності та уявленнях про її

ВИСНОВКИ

Висновки до дипломної роботи на тему "Митна політика держави та шляхи її вдосконалення" можуть бути сформульовані наступним чином:

1. Митна політика відіграє критично важливу роль у регулюванні зовнішньоекономічних відносин, захисті національного ринку та стимулюванні економічного розвитку. Вивчення теоретичних основ і практичних аспектів митної політики дозволило виявити ключові чинники, що впливають на її ефективність.
2. Аналіз нормативно-правових актів, що регулюють митну політику держави, показав, що існуючі механізми потребують оновлення та оптимізації для відповідності сучасним вимогам глобальної торгівлі та міжнародних угод.
3. Дослідження досвіду інших країн у сфері реформування митної політики виявило ефективні підходи та інструменти, які можуть бути адаптовані та впроваджені у вітчизняну практику. Особливо важливим є введення електронних митних декларацій, спрощення процедур митного контролю та посилення боротьби з митними правопорушеннями.
4. Розроблені рекомендації щодо вдосконалення митної політики спрямовані на підвищення її прозорості, забезпечення справедливості та ефективності митних процедур. Це включає впровадження цифрових технологій, оптимізацію тарифних ставок та посилення співпраці з міжнародними торговельними партнерами.
5. Практичне значення висновків дипломної роботи полягає у можливості їх використання урядовими органами для розробки нових або вдосконалення існуючих стратегій митної політики. Також

вони можуть слугувати основою для академічних досліджень та обговорень у сфері міжнародної торгівлі та економічної політики.

6. Отримані результати свідчать про необхідність продовження досліджень у цій галузі, зокрема, щодо впливу цифровізації на митну політику та роль митної політики у формуванні стійких зовнішньоекономічних відносин.
7. Для підвищення ефективності роботи митниці доцільно впровадити сучасні інформаційні технології, зокрема системи автоматизованого аналізу ризиків. Це дозволить швидше та точніше виявляти потенційні порушення та підвищить ефективність митного контролю.
8. Важливим аспектом є розвиток інфраструктури та технічного забезпечення митних органів. Необхідно оновити технічне обладнання та забезпечити належне навчання персоналу для роботи з новітніми технологіями.
9. Важливим аспектом є розвиток інфраструктури та технічного забезпечення митних органів. Необхідно оновити технічне обладнання та забезпечити належне навчання персоналу для роботи з новітніми технологіями.
10. Оптимізація та спрощення процедур митного оформлення, включаючи зменшення кількості необхідних документів та скорочення часу на їх обробку, сприятимуть покращенню бізнес-клімату та залученню іноземних інвестицій.
11. Посилення міжнародної співпраці та обміну інформацією з митними органами інших країн дозволить більш ефективно боротися з контрабандою та іншими порушеннями митного законодавства.
12. Підвищення прозорості та підзвітності роботи митних органів через впровадження антикорупційних заходів та регулярний аудит діяльності митниці сприятиме зміцненню довіри з боку бізнесу та громадськості.

Ці висновки відображають загальну картину поточного стану митної політики та пропонують конкретні шляхи її удосконалення, що є критично важливим для подальшого розвитку національної економіки та зміцнення міжнародних економічних відносин.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Бережнюк. І. Теоретичні основи та сутність митної справи / І. Бережнюк // Вісник Академії митної служби України. – 2002. – № 3. – С. 3-17.
2. Бережнюк І.Г. Митне регулювання України: національні та міжнародні аспекти: монографія [Текст] / І. Г. Бережнюк – Дніпропетровськ: Академія митної служби України, 2009. – 543 с.
3. Бондаренко Є. Особливості функціонування митної системи умовах пандемії COVID-19: зарубіжний досвід та реалії України/Є. Бондаренко, В. Угрин// Economic Analysis, Volume 31. No. 4. 2021. – С.134-148.
4. Генеральна угода з тарифів і торгівлі 1994 року (ГАТТ -1994). – [Електронний документ]. – режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/981_003
5. Глуха Г.Я. Митна політика як фактор економічного зростання країни [Текст] / Г.Я. Глуха // Проблеми економіки, № 3, 2012. – с.20-25
6. Гребельник О.П. Митна справа Підручник [Текст] / О.П. Гребельник. – К.: Центр учбової літератури, 2014. – 472 с.
7. Гребельник О. П. Митне регулювання зовнішньоекономічної діяльності: навч. Посібник // О. П. Гребельник. –Київ: Центр навчальної літератури. – 2015. – с. 25.
8. Гуцул І. Митна політика та її вплив на зовнішньоекономічну діяльність [Текст] / Інна Гуцул // Світ фінансів. – 2016. – Вип. 2. – С. 67.
9. Дем'янюк О. Митний тариф як регулятор зовнішньої торгівлі держави // Економічний аналіз. – 2012. – Вип. 10. Ч. 2. – С. 21-24.
10. Дерманська Л.В. Оцінка фіскальної ефективності митної політики України /Л.В. Дерманська – Економіка та суспільство, №38, 2022. – режим доступу: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-38-25>

11. Державна служба статистики [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
12. Дубініна А.А. Митна справа: підручник[Текст] / А.А. Дубініна, С.В. Сорокіна, О.І. Зельніченко. – К. : Центр учбової літератури, 2010. – 320 с.
13. Додін Є.В. Міжнародне співробітництво з питань митної справи: навч. посібн. / Є.В. Додін, В.В. Серафимов. – Львів: Галицька видавнича спілка, 2016. –176 с.
14. Ершов А.Б. Международные таможенные отношения [Текст] : учебное пособие [Текст] / А.Б. Ершов. – СПб., 2000. – 319 с.
15. Жорін Ф.Л. Сучасна митна політика України: навчальний посібник / Ф.Л. Жорін – К.: Магістр–XXI ст., 2016. – 176 с.
16. Заклекта-Берестовенко, О. С. Зарубіжний досвід реалізації митної справи [Текст] / О. С. Заклекта-Берестовенко // Митна справа: підручник / А. І. Крисоватий, С. Д. Герчаківський, О. Б. Дем'янюк, О. В. Бречко; за ред. А. І. Крисоватого. – Тернопіль: ТНЕУ, 2014. – С. 503-524.
17. Закон України від 16.09.2014 № 1678–VII «Про ратифікацію Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони»: // Офіційний вісник України. – 2014. – № 75. – Ст. 2125.
18. Калініченко А.І. Шлях адаптації українського митного законодавства до світових стандартів [Текст] / А.І. Калініченко // Юридичний науковий електронний журнал, №1, 2015. – С. 115-118
19. Карамбович І. М. Митна система та її роль в регулюванні зовнішньої торгівлі України: монографія [Текст] / І. М. Карамбович. – Дніпропетровськ: Академія митної служби України, 2009. – 281 с.
20. Коломоєць О.В. Митна політика сучасної держави в структурі державної політики / О.В. Коломоєць // Науковий вісник Херсонського державного університету, Випуск 4, Том.2, 2014 – С. 60-64

21. Кормич Б.А. Державно-правовий механізм митної політики України: монографія / Б.А. Кормич. – Х. – 2012. – 199 с.
22. Конвенція про спрощення формальностей у торгівлі товарами від 20 травня 1987 р. / ЄЕС, Австрія, Фінляндія [...]; Конвенція, Міжнародний документ в редакції від 25.03.2003 – [Електронний документ]. – режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/987_012
23. Конвенція про єдиний режим транзиту від 20 травня 1987 р. (із змінами) / ЄЕС; Конвенція, Міжнародний документ – [Електронний документ]. – режим доступу: – www.kmu.gov.ua/docs/EA/.../15_Annexes.pdf
24. Криварникова І.Ю., Чабаненко Ж.М. Проблеми та шляхи удосконалення державного регулювання в Україні // Митна політика в Україні в контексті європейського вибору, проблеми та шляхи вирішення. – Дніпро: Академія митної служби України. – 2015. – 256 с.
25. Крисоватий А. Фіскальна ефективність ПДВ із ввезених на митну територію України товарів / А. Крисоватий, І. Гуцул // Економіст. – 2015. – № 5. – С.7-9.
26. Крисоватий А. Податкові аспекти соціального добробуту в Україні / Андрій Крисоватий, Анатолій Луцик // Світ фінансів. – 2016. – Вип. 2 (47). – С. 7-17.
27. Луценко І. С. Основні етапи реалізації митної політики України в сфері зовнішньоекономічної діяльності / Луценко І. С // Ефективна Економіка – 2011 – №1 УДК 336.02:339.9.012.24 Режим доступу – <http://www.economy.nauka.com.ua/index.php>
28. Луцик А. І. Митна політика України – стимулятор економіки в умовах інтеграційних процесів / А. І. Луцик // Економічний аналіз. – № 7. – 2014.
29. Мартинюк В. П. Митна система України та її фіскальнорегулюючий потенціал [Текст] / В.П. Мартинюк // Механізм регулювання економіки. — 2010. — №3, Т.2. — С. 84-92.
30. Статистика зовнішнього сектору (2023), URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/sector-external> (дата звернення: 29.05.2024).

31. Регіональні обсяги зовнішньої торгівлі товарами (2023) URL: https://ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2022/zd/oet/arh_oet2022_u.html (дата звернення: 29.05.2024).
32. Статистика митниці (2023), URL: <https://bi.customs.gov.ua/uk/trade/> (дата звернення: 30.05.2024).
33. Алексеенко, І. М. Основи митного права України / І. М. Алексеенко. – Київ: Видавничий дім "Кондор", 2021.
34. Барановський, О. І. Митне право України: Підручник для студентів вищих навчальних закладів / О. І. Барановський. – Харків: Право, 2020.
35. Дорохова, І. В. Митна справа: навчально-методичний посібник / І. В. Дорохова. – Львів: Львівська політехніка, 2022.
36. Єфремов, С. П. Митне регулювання в Україні: актуальні питання теорії та практики / С. П. Єфремов. – Дніпро: Університет митної справи та фінансів, 2021.
37. Завгородня, О. І. Митна політика та митне право України / О. І. Завгородня. – Одеса: Одеський національний університет ім. І. І. Мечникова, 2020.
38. Ковальчук, В. П. Митний контроль: теорія та практика / В. П. Ковальчук. – Київ: Національна академія державного управління при Президентіві України, 2021.
39. Корнієнко, О. В. Митні процедури та операції в Україні: навчальний посібник / О. В. Корнієнко. – Харків: Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця, 2020.
40. Леонова, Т. В. Митні режими: навчальний посібник / Т. В. Леонова. – Київ: Видавництво «Центр учбової літератури», 2022.
41. Мельник, М. І. Міжнародне митне право та митна політика України / М. І. Мельник. – Чернівці: Чернівецький національний університет ім. Ю. Федьковича, 2021.
42. Савчук, О. В. Митна справа: основи теорії та практики / О. В. Савчук. – Полтава: Полтавський університет економіки і торгівлі, 2020.

43. Аксенова, І. В. Митна політика України в умовах глобалізації / І. В. Аксенова. – Київ: Наукова думка, 2021.
44. Білик, В. М. Сучасні тенденції митного регулювання / В. М. Білик. – Львів: Видавництво Львівського університету, 2022.
45. Мороз, Н. В. Митні процедури у зовнішньоекономічній діяльності / Н. В. Мороз. – Харків: Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця, 2021.
46. Петров, О. Г. Митне право: теорія і практика / О. Г. Петров. – Київ: Видавництво "Центр учбової літератури", 2022.